

Principalele domenii de activitate a Consiliului Europei

Activitatea Consiliului Europei privește toate domeniile de interes pentru societatea europeană, mai puțin problemele de apărare națională. Drepturile omului și democrația pluralistă, statul de drept și securitatea cetățeanului, combaterea rasismului, xenofobiei și a intoleranței, protecția minorităților naționale, coeziunea socială și calitatea vieții, coeziunea culturală și pluralismul cultural, cooperarea judiciară sunt tot atâtea centre de interes ale Consiliului Europei.

Drepturile omului și democrația

Activitatea centrală a Consiliului Europei rămâne, neîndoiește, problema drepturilor omului.

Parte integrantă a patrimoniului politic și juridic al spațiului european, problema drepturilor omului se înscrie în cadrul mai larg al edificării și consolidării societăților democratice pluraliste.

Conștient de importanța cardinală a respectării drepturilor omului, Consiliul Europei a propus o **abordare dinamică**.

Organizații europene și euroatlantice ce poate fi numit un adevărat proces politico-juridic devenit axa esențială a construirii Europei moderne.

Înscriindu-se într-o tradiție ce coboară în timp către Magna Carta în Anglia (1215), Declarația de Independență a Statelor Unite (1776), Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului din Franța (1789), Declarația universală a drepturilor omului (ONU, 1948), acțiunea Consiliului Europei în acest domeniu are drept punct de plecare **Convenția europeană a drepturilor omului**. Adoptată în 1950, textul Convenției pune la dispoziția Europei **cel mai coerent și dezvoltat sistem din lume privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale**. Reprezentând „prima etapă pe calea garantării colective a unor drepturi enunțate în Declarația universală a drepturilor omului”, Convenția reafirmă dreptul la viață (art. 2), interzicerea sclaviei și a muncii forțate (art. 3), drepturile persoanei reținute în urma unor decizii judiciare (art. 5), dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, prezumția de nevinovăție și dreptul la asistentă juridică (art. 6), dreptul la viață privată, inviolabilitatea domiciliului și a corespondenței (art. 8), libertatea de gândire, de convingere și de religie (art. 9), libertatea de exprimare (art. 10), dreptul la întrunire pașnică și dreptul de asociere (art. 11), nediscriminarea în exercitarea drepturilor și libertăților (art. 14).

Prin crearea Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) a fost asigurat controlul efectiv al respectării acestor drepturi. După cum s-a afirmat pe bună dreptate¹⁰, „... Convenția europeană din 1950 organizează un sistem de protecție internațională a drepturilor omului care marchează o veritabilă revoluție în relațiile internaționale. Pentru prima dată în istorie, într-adevăr, ratiunea de stat va trebui să se încline în fața drepturilor indivizilor. Înaintea Comunităților europene (...), Convenția Consiliului Europei marchează prima capitulare a statului-națiune. Convenția nu va deschide larg doar câmpul drepturilor protejate ale individului, ci va și

Concepand în mod generos mecanisme de protecție până la a crea o Curte Europeană judecând suveran în ultim resort.” Implicarea Consiliului Europei nu se limitează doar la textul Convenției și la controlul respectării sale, acțiunea sa vizând, în egală măsură, reafirmarea și consolidarea întregului cadru democratic, cu toate elementele sale constitutive: pluralism politic, buna funcționare a instituțiilor democratice, suprematia dreptului, protecția minorităților, lupta împotriva intoleranței, a rasismului și a xenofobiei, drepturile străinilor, susținerea educației, protecția mediului etc.

Pentru a extinde aria drepturilor recunoscute la nivel european, în 1961 a fost deschisă spre semnare, la Torino, **Carta socială europeană**. Intrată în vigoare în 1965 (și completată prin mai multe protocoale), aceasta urmărește protecția drepturilor sociale și economice fundamentale. Carta, alături de Protocolul adițional din 1988, grupează aceste drepturi și libertăți în două categorii: pe de o parte, drepturile referitoare la condițiile de muncă și, pe de altă parte, pe cele legate de coeziunea socială.

Aplicarea Cartei de către statele ce au ratificat-o este supusă controlului unui sistem internațional. Statele candidate au obligația de a prezenta periodic rapoarte referitoare la stadiul și situația aplicării Cartei, aceste rapoarte fiind examinate de Comitetul european al drepturilor sociale (CEDS).

Carta socială europeană a fost revizuită în 1996, această actualizare urmărind extinderea textului asupra unor noi categorii de drepturi. Carta socială revizuită a intrat în vigoare în 1999. Una dintre preocupările majore ale Consiliului Europei este și protecția minorităților naționale. Astfel, Comitetul Ministrilor a adoptat, în 1994, **Convenția-cadru privind protecția minorităților naționale** (intrată în vigoare în 1995), deschisă spre semnare atât statelor membre, cât și celor nemembre. Acest text reprezintă primul instrument multilateral, obligatoriu din punct de vedere juridic, de protecție a minorităților naționale.

Modul în care sunt respectate obligațiile ce revin statelor este supus monitorizării Comitetului Ministrilor, ajutat de un Comitet consultativ format din 18 experți independenți.

Organizații europene și euroatlantice

Sistemul de protecție pus la dispoziție de Convenția europeană a drepturilor omului este completat și prin adoptarea, în 1997, a **Convenției privind prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante**. Obiectivul principal al acestui document este de a asigura condiții umane de detenție pentru persoanele din închisori, comisariate de poliție sau instituții psihiatrice. Tot în același scop a fost constituit și Comitetul european pentru prevenirea torturii (CPT), format din experți independenți.

O atenție specială este acordată și **democrației la nivel local**. Conferința Europeană a Puterilor Locale, creată încă din 1957 și devenită, din 1983, Conferința Permanentă a Puterilor Locale și Regionale din Europa, pentru a fi ulterior transformată în Congres al Puterilor Locale și Regionale, precum și diferitele texte consacrate acestui domeniu (Carta europeană a autonomiei locale, Convenția europeană privind participarea străinilor la viața publică la nivel local, Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare) sunt exemplul concret al importanței acordate democrației locale.

Din perspectiva Consiliului Europei, „una dintre bazele unei societăți democratice este existența unei democrații locale și regionale solide și eficiente, conformă principiului subsidiarității inclus în Carta europeană a autonomiei locale, potrivit căreia exercitarea puterii publice revine de preferință autorităților cele mai apropiate de cetățeni, ținând cont de amploarea și natura sarcinilor publice, precum și de exigentele eficienței și economiei”

Carta autonomiei locale este un instrument care prezintă fundamentele democrației locale, identifică limitele acesteia, prevede o protecție legală a autonomiei locale.

De asemenea, Consiliul desfășoară multiple activități privind ecologia, tineretul și sportul.

Cooperarea juridică

Rolul esențial al Consiliului Europei în spațiul juridic european și, în același timp, de promotor al concretizează în cele **peste 190 de convenții și acorduri**. În strânsă legătură cu scopul său prim, de a contribui la afirmarea și consolidarea valorilor politice, culturale și juridice comune, cooperarea la nivel juridic se traduce prin câteva elemente esențiale: supremația dreptului în relațiile interne și internaționale, modernizarea și armonizarea legislațiilor naționale, eficientizarea justiției prin simplificarea procedurilor, lupta împotriva criminalității organizate, a corupției, identificarea de soluții la problemele juridice generate de noile realități tehnico-stiințifice.

Acțiunea în planul cooperării juridice a Consiliului Europei își dovedește importanța și eficiența și prin posibilitatea pe care statele nemembre o au de a adera la diferite convenții, astfel încât putem spune că această organizație este un **promotor al cooperării juridice internaționale și nu doar europene**. De asemenea, Consiliul contribuie la dezvoltarea dreptului internațional public și la apropierea diferitelor viziuni în acest domeniu prin intermediul discuțiilor în cadrul Comitetului ad-hoc al consilierilor juridici pentru dreptul internațional public (CAHDI).

În 1990, Consiliul Europei a decis constituirea unei **Comisii europene pentru democrație prin drept** (denumită și Comisia de la Venetia). Scopul acestei Comisii este de a studia principiile și tehnicile constituționale, legislative și administrative care permit punerea în practică a principiilor fundamentale ale Consiliului.